

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Соціологічний супровід економічної діяльності

Шифр та назва спеціальності

054 – Соціологічні науки

Інститут

Навчально-науковий інститут соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Соціологічне забезпечення економічної діяльності

Кафедра

Соціології і публічного управління (305)

Рівень освіти

Магістр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), обов'язкова

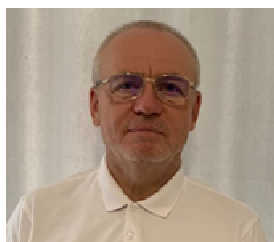
Семестр

1

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Калагін Юрій Аркадійович

yurii.kalahin@khp.edu.ua

Доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри соціології і публічного управління. Досвід роботи – 25 років/

Автор 77 наукових та науково-методичних праць.

Лектор з дисциплін: «Соціологія кар'єри», «Соціологія культури та гендеру», «Соціологічний супровід економічної діяльності»

Детальніше про викладача на сайті кафедри:

<https://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad/>

Бірюкова Марина Василівна

Maryna.Biryukova@khp.edu.ua

Доктор соціологічних наук, професор, доцент кафедри соціології і публічного управління

Автор 120 наукових та науково-методичних праць, у тому числі трьох одноосібних монографій та підручників. Лектор з дисциплін: «Математичні методи в соціології», «Практикум з аналізу соціологічних даних», «Комп'ютерні технології організації соціологічних дисциплін», «Технології соціального проектування», «Методи багатомірного аналізу соціологічних даних». Досвід роботи – 33 роки

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<https://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad/>

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна «Соціологічний супровід економічної діяльності» є складовою освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності «Соціологія» та спрямована на формування у студентів здатності розуміння сучасних підходів до змісту соціологічного забезпечення економічної діяльності.

Мета та цілі дисципліни

Формування у студентів розуміння сучасних підходів до вивчення економіки як соціального інституту та загальних принципів соціологічного аналізу економічної поведінки різних соціальних груп.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК02. Здатність працювати автономно.

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.

СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями.

СК09. Здатність організовувати роботу з мотивації працівників в установах економічного профілю.

Результати навчання

ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

ПР03. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.

ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ПР10. Розробляти прикладні проекти з мотивації працівників в установах економічного профілю.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредита ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Наявність ступеня «бакалавр».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовується проєктний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в соціології.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Теоретичні основи соціологічного супроводу економічної діяльності

Історія розвитку економічної соціології. Сучасні тенденції розвитку економічної соціології. Соціологічні дослідження економічної діяльності. Соціально-економічний розвиток Слобожанщини як об'єкт соціологічного аналізу. Воєнні злочини на Харківщині.

Тема 2. Соціологічний супровід економічної діяльності: сутність, роль та основні форми.

Місце соціологічних досліджень в системі спеціальних досліджень економічної діяльності. Планування та програмування соціологічного дослідження. Методи збору первинної соціологічної інформації. Статистичні методи оброблення та аналізу соціологічних даних. Підготовка звіту за результатами соціологічного дослідження, формулювання висновків та підготовка рекомендацій.

Тема 3. Напрямки соціально-економічних досліджень.

Дослідження рівня життя населення. Якісні дослідження стилів життя певних соціальних груп. Соціальна оцінка наслідків економічних реформ. Дослідження якості соціальних послуг. Війна та ринки праці: динаміка та втрати.

Тема 4. Методи та методики соціально-економічних досліджень.

Методи вимірювання доходів та витрат населення. Метод соціальної оцінки. Методика вимірювання бідності. Використання GoogleForms у дослідженні соціально-економічних практик вимушених мігрантів та ВПО України 2014-2023 р.р.

Тема 5. Соціально-економічні ресурси праці.

Поняття, класифікація і структура трудових ресурсів. Облік трудових ресурсів. Оцінка трудових ресурсів

Тема 6. Соціальне партнерство на підприємстві.

Соціальне партнерство на підприємстві: сутність і функції. Моделі соціального партнерства. Сторони та рівні соціального діалогу. Система регулювання соціально-трудова відносин на підприємстві.

Тема 7. Соціальні наслідки й пріоритети розвитку економіки.

Соціальна економіка. Система суб'єктів соціальної економіки. Особливості соціальної економіки в перехідних умовах. Вплив війни на соціальну економіку.

Тема 8. Глобалізація економіки й соціальна мобільність населення.

Соціологічні аспекти глобалізації економіки. Сучасні глобальні проблеми. Нестабільність у суспільному житті. Проблема екологічного ризику. Концепція «мережного суспільства». Інформаційно-технологічна революція.

Тема 9. Трансформація економічної свідомості в перехідній економіці та проблеми всебічного розвитку людини.

Економічна людина (лат. Homo Economicus). Економічна свідомість у перехідній економіці

Тема 10 Мотивація конкурентоспроможної праці.

Конкурентоспроможність робочої сили. Формування мотивації конкурентоспроможної праці. Ефективність роботи персоналу. Соціальні виклики в умовах війни та їх вплив на ефективність роботи працівників.

Тема 11. Парадигма економічної поведінки в перехідній економіці.

Економічна поведінка й економічна дія. Трансформація економічної поведінки в перехідній економіці. Економічні виклики та стратегії споживання в умовах війни.

Теми практичних занять

Тема 1. Теоретичні основи соціологічного супроводу економічної діяльності

Об'єкт та предмет економічної соціології. Сучасні тенденції розвитку економічної соціології. Основні напрямки соціологічних досліджень економічної діяльності.

Тема 2. Соціологічний супровід економічної діяльності: сутність, роль та основні форми.

Методи збору первинної соціологічної інформації. Статистичні методи оброблення та аналізу соціологічних даних. Завдання для самостійного виконання: змістовий аналіз прикладів (в історії і сучасній практиці) соціологічних досліджень в економічній діяльності.

Тема 3. Напрямки соціально-економічних досліджень.

Соціальна оцінка наслідків економічних реформ. Дослідження якості соціальних послуг. Дослідження суб'єктів економічної (підприємницької) діяльності.

Тема 4. Методи та методики соціально-економічних досліджень.

Методи вимірювання доходів та витрат населення. Метод соціальної оцінки. Методика вимірювання бідності. Використання GoogleForms у дослідженні соціально-економічних практик вимушених мігрантів та ВПО України 2014-2023 р.р.

Тема 5. Соціально-економічні ресурси праці.

Використання методики визначення чисельності окремих категорій персоналу. Використання методики визначення продуктивності праці: сутність, показники та методи її вимірювання.

Тема 6. Соціальне партнерство на підприємстві.

Аналіз сучасних стандартів соціального діалогу в економічній діяльності. Обґрунтування критерія кращих моделей національного соціального діалогу в економічній діяльності. Презентація та захисту експертного рішення щодо ключових елементів кращих моделей національного соціального діалогу в економічній діяльності. Соціальна експертиза економічного розвитку підприємства. Аналіз соціальних змін в умовах війни. Ефективність соціальних програм в умовах війни. Стратегії відновлення економіки після війни. Методи соціологічного моніторингу в умовах конфлікту.

Тема 7. Глобалізація економіки й соціальна мобільність населення.

Роль економічної свідомості. Вивчення та обговорення критики та підтримки концепції Номо Економікус як економічної людини. Економічна свідомість в контексті перехідної економіки. Аналіз кейсів, що відображають взаємодію економічної свідомості та перехідних економічних процесів. Проведення групових дискусій щодо впливу економічної свідомості на процес всебічного розвитку.

Тема 8. Трансформація економічної свідомості в перехідній економіці та проблеми всебічного розвитку людини.

Аналіз поняття Номо Економікус Аналіз впливу соціального та культурного середовища на трансформацію економічної свідомості. Аналіз кейсів, що відображають взаємодію економічної свідомості та перехідних економічних процесів. Розробка концепцій освітніх програм для підтримки всебічного розвитку людини в умовах перехідної економіки. Проведення групових дискусій щодо впливу економічної свідомості на процес всебічного розвитку..

Теми лабораторних робіт

Не передбачено

Самостійна робота

Опрацювання лекційного матеріалу

Підготовка до практичних(семінарських) занять

Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді реферату та представлення його як презентації за темою курсу, що студент вільно обирає з числа тем, які пропонуються або узгоджує з викладачем ініціативну тематику

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й. Черниш та ін.]. Київ : «Каравела», 2020. 356 с. <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Sotsiologhiiia-Teorii-serednoho-rivnia-za-red-YU.F.-Pachkovskoho-Navch.-posibnyk-2020.pdf>
2. Лукашевич М. П. Соціологія економіки : підручник / М. П. Лукашевич. – К. : Каравела, 2005. – 288 с. https://tourlib.net/books_others/lukashevych.htm
3. Матвеев С. О. Економічна соціологія : підручник / С. О. Матвеев, Л. І. Лясота. – Суми : Університетська книга, 2006. – 184 с. https://tourlib.net/books_others/matveev.htm

4. Соціологія праці : опорний конспект лекцій / уклад. О. Б. Кіреєва. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. – 44 с. <http://www.dridu.dp.ua/institut/kafedra/fsdu/doc/doc%208.pdf>
5. Економічна соціологія: навч. посіб. / В. Є. Пилипенко, Е. А. Гансова, В. С. Козаков та ін; за ред. В. Є. Пилипенка. - К.: МАУП, 2002. - 296 с. https://tourlib.net/books_others/pilipenko.htm

Додаткова література:

1. Біженці та внутрішньо-переміщені особи України на шляхах війни: кроки незламності [Електронний ресурс] : монографія / М. В. Бірюкова [та ін.] ; ред. М. В. Бірюкова ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2023. – 381 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/67939>
2. Бірюкова М., Рущенко І., Ляшенко Н., Григор'єва С. Біженці і внутрішньо-переміщені особи російсько-української війни: соціальні характеристики й практики. Науково-теоретичний альманах Грані. 2022, 6, 143-156. <https://doi.org/10.15421/172282>
3. Коваліско, Н. В., Бубняк, С. М. (2022). Соціальне самопочуття внутрішньо переміщених осіб в Україні: соціологічний дискурс : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка. 294.
4. Перепельчук Т.В. Соціологія праці: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2011. – 234 с.
5. Лібанова Е. М. Ринок праці: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2003 – 432 с.
6. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу; навч. посібник.- К.: КНЕУ, 2018. - 312с.
7. Крушельницька О. Управління персоналом: навчальний посібник / О. Крушельницька, Д. Мельничук, - 2-е вид., перероб. й доп. - К.: Кондор, 2015. – 304 с.
8. Васильєв В. В., Мокряк В. Л. Соціологічний моніторинг трудової діяльності: Навч. посіб. — Дніпропетровськ, 2001.
9. Матвеев С.О., Лясота Л.І. Економічна соціологія. Підручник. - Суми: Університетська книга, 2006.
10. Менеджмент : навч. посібник / Н. С. Краснокутська [та ін.] ; дар. Н. С. Краснокутська ; НТУ "ХПІ". – Харків : Друкарня Мадрид, 2019. – 231 с.<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/40291> (Примірників усього: 1)
11. Глобальна економіка. Global Economics : навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.] ; дар. Н. М. Волоснікова ; ред. С. І. Архієреєв ; НТУ "ХПІ". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 188 с.<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/36793>(Примірників усього: 2)

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів
 100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді іспиту (40%) та поточного оцінювання (60%).
 Іспит: письмове завдання (2 запитання з теорії) або онлайнтест.
 Поточне оцінювання: 3 онлайн тести (по 15%), реферат 15%.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

28.06.2024

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Надія ШАНІДЗЕ

27.08.2024

